

FORDÍTHATÓSÁG AZ ANGOL ÉS MAGYAR IDIÓMÁK TÜKRÉBEN

Simkó Katalin Ilona
Szegedi Tudományegyetem Elméleti nyelvészet PhD
simko@hung.u-szeged.hu

Bevezetés

- az idiómák jelentése nem kompozicionális
- fordíthatóság szempontjából az idiómák adott nyelvpár esetén csoportosíthatóak
- angol-magyar adatbázis

1. csoport: Azonos struktúra, azonos jelentés

- mindkét nyelvben létezik idióma azonos lexikai elemekkel és szintaktikai szerkezettel
- az idióma jelentése a két nyelvben megegyezik
- nem szükséges idiómaként kezelni a fordításban

in a nutshell - dióhéjban
to break the ice - megtöri a jeget

2. csoport: Részben különböző struktúra, azonos jelentés

- mindkét nyelvben létezik idióma, de különbözik a lexikai tartalom vagy a szintaktikai szerkezettel
- az idióma jelentése a két nyelvben megegyezik

pot calling the kettle black - bagoly mondja verébnek, hogy nagy fejű
one's bark is worse than one's bite - amelyik kutya ugat, az nem harap

3. csoport: Különböző struktúra, azonos jelentés

- mindkét nyelvben létezik idióma, de különbözik a lexikai tartalom és a szintaktikai szerkezettel
- az idióma jelentése a két nyelvben megegyezik

let the grass grow under one's feet - megalszik a tej a szájában
count one's chickens before they hatch - előre iszik a medve bőrére

4. csoport: Azonos struktúra, különböző jelentés

- mindkét nyelvben létezik idióma azonos lexikai elemekkel és szintaktikai szerkezettel
- az idióma jelentése a két nyelvben különböző
- nagyon ritka

jumps out of one's skin - majd kiugrik a bőréből

5. csoport: Nincs megfelelő idióma

- a nem kompozicionális jelentés csak az egyik nyelvben fejezhető ki idiómával

penny-wise, but pound-foolish
nem erőszak a disznótor

Adatbázis

- 944 idióma angolul tanuló magyaroknak szóló gyűjteményből (sulinet.hu/nyelvek/?nyelv=angol)
- kézzel az 5 csoportba osztályozva

1. csoport	2. csoport	3. csoport	4. csoport	5. csoport
165	129	587	5	58
17.5%	13.5%	62%	0.5%	6%

További kutatás

- kompozicionalitás és fordíthatóság kapcsolata
- számítógépes és számítógéppel segített fordítás
- korpuszvizsgálat